

УДК 347.73

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.1.4.6>

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ОБІГУ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

Пиріг А.В.,

*аспірант кафедри економічної безпеки та приватного права
Національної академії внутрішніх справ
ORCID: 0009-0004-1212-4980*

Пиріг А.В. Особливості державного фінансового контролю у сфері обігу бюджетних коштів.

Наукова стаття на підставі вивчення і аналізу позицій науковців, положень нормативно-правових актів висвітлює поняття та ознаки державного фінансового контролю у сфері обігу бюджетних коштів. Актуальність обраної теми полягає у тому, що значення державного фінансового контролю дедалі зростає, оскільки дієве його застосування в управлінні державними фінансовими ресурсами створює необхідні передумови для здійснення в державі ефективної економічної політики. У статті розкриваються такі загальні поняття: державний фінансовий контроль у сфері обігу бюджетних коштів, його ознаки, завдання, функції та форми.

Автором статті поставлено за мету визначення державного фінансового контролю у сфері обігу бюджетних коштів та дослідження його особливостей.

У роботі наголошено, що у чинному законодавстві та серед науковців відсутнє визначення базової категорії, різноманіття доктринальних тлумачень дефініції «державний фінансовий контроль» вражає, у кожному з них визначаються окремі її особливості. Серед науковців існують різні точки зору щодо зазначеного питання, які можна об'єднати у декілька груп, у яких державний фінансовий контроль формується як: один з видів фінансового контролю; специфічна управлінська діяльність або система певних дій; інститут публічного сектору економіки.

У ході дослідження надано авторське тлумачення державного фінансового контролю у сфері обігу бюджетних коштів як системної діяльності органів державної влади та спеціально уповноважених ними органів, спрямованої на забезпечення законності, раціональності та ефективності обігу бюджетних коштів, орієнтованої на упередження, виявлення та припинення правопорушень на підконтрольному об'єкті.

Розглянуто та узагальнено наявні наукові погляди щодо ознак державного фінансового контролю у сфері обігу бюджетних коштів як певного виду діяльності, зокрема: визначеність суб'єктного складу органів, що здійснюють контроль; перелік суб'єктів, діяльність яких підлягає контролю; предмет контролю; мета контролю; методи контролю.

На підставі аналіз змісту законодавства та праць науковців проаналізовано найважливіші завдання, сформульовано функції (аналітична; інформаційна; профілактична; мобілізуюча; коригувальна; правоохоронна; виявлення відхилень; аналіз причин відхилень), та форми державного фінансового контролю у сфері обігу бюджетних коштів, найбільш розповсюдженою класифікацією яких є їх поділ на попередній (превентивний), поточний (оперативний) та подальший (наступний, ретроспективний).

Ключові слова: державний фінансовий контроль, бюджетні кошти, завдання, функції, форми.

Pyrig A.V. Features of state financial control in the circulation of budget funds.

Based on the study and analysis of scholars' positions and legal provisions, this scientific article highlights the concept and features of state financial control in the sphere of budget funds circulation. The relevance of the chosen topic lies in the increasing importance of state financial control, as its effective application in managing state financial resources creates the necessary conditions for effective economic policy implementation. The article reveals such general concepts as state financial control in the circulation of budget funds, its features, tasks, functions, and forms.

The aim of the author is to define state financial control in the sphere of budget funds circulation and to study its peculiarities. The work emphasizes that there is no definition of the basic category in the current legislation and among scholars, the diversity of doctrinal interpretations of the definition «state financial control» is striking, each highlighting separate features. Among scholars, there are different views on this issue, which can be grouped into several categories: state financial control as one type of financial control; specific managerial activity or system of certain actions; public sector institution of the economy.

The research provides an author's interpretation of state financial control in the sphere of budget funds circulation as a systematic activity of state authorities and specially authorized bodies aimed at ensuring the legality, rationality, and efficiency of budget funds circulation, oriented toward preventing, detecting, and stopping violations at the controlled object.

The study considers and summarizes existing scientific views on the features of state financial control in the circulation of budget funds as a specific type of activity, including: defined subject composition of control bodies; list of subjects whose activities are subject to control; control object; control goal; control methods.

Based on the analysis of the content of legislation and scientific works, the most important tasks, functions (analytical; informational; preventive; mobilizing; corrective; law enforcement; detection of deviations; analysis of causes of deviations), and forms of state financial control in the circulation of budget funds are analyzed, the most common classification of which is their division into preliminary (preventive), current (operative), and subsequent (retrospective).

Key words: state financial control, budget funds, tasks, functions, forms.

Постановка проблеми. Невід'ємною частиною державного устрою, однією з найважливіших функцій управління країною та обов'язковою умовою ефективної реалізації державою своїх завдань є державний фінансовий контроль. Значення державного фінансового контролю дедалі зростає, оскільки дієве його застосування в управлінні державними фінансовими ресурсами створює необхідні передумови для здійснення в державі ефективної економічної політики.

У ході дослідження особливостей державного фінансового контролю у сфері обігу бюджетних коштів було з'ясовано, що у чинному законодавстві відсутнє визначення базової категорії. Серед науковців також відсутня узагальнена точка зору з цього питання. Різноманіття доктринальних тлумачень дефініції «державний фінансовий контроль» вражає, у кожному з них визначаються окремі її особливості. Зважаючи на це, дослідження особливостей державного фінансового контролю у сфері обігу бюджетних коштів буде спрямоване на вирішення дискусійних питань у науці.

Мета статті – визначення поняття державного фінансового контролю у сфері обігу бюджетних коштів та дослідження його особливостей.

Стан опрацювання проблематики. Питання, що розкривають особливості державного фінансового контролю в Україні, висвітлювали у своїх роботах Барський Ю.М., Білуха М.Т., Бондаренко А.І., Головай Н.М., Гуцаленко Л.В., Дікань Л.В., Дорош Н.І., Дрозд І.К., Здирко Н.Г., Івашова Л.М., Івашов М.Ф., Піхоцький В.Ф., Погріщук Г.Б., Попадинець І.І., Прасюк В.М., Савченко Л.А., Синюгіна Н.В., Чуль О.М., Шевчук В.О., Шевчук О.А. та інші. Незважаючи на наукову та практичну значущість їх наукових праць, не було детально висвітлено особливості державного фінансового контролю у сфері обігу бюджетних коштів та вивчення даного питання залишається актуальним напрямом наукових пошуків і сьогодні.

Вклад основного матеріалу. Державний фінансовий контроль є однією з найважливіших функцій управління країною та обов'язковою умовою ефективної реалізації державою своїх завдань. У законодавстві та сучасній науці відсутня єдність підходів до розуміння дефініції «державний фінансовий контроль». Серед науковців існують різні точки зору щодо зазначеного питання, які можна об'єднати у декілька груп, у яких державний фінансовий контроль формулюється як: один з видів фінансового контролю; специфічна управлінська діяльність або система певних дій; інститут публічного сектору економіки.

Проаналізувавши доктринальні тлумачення досліджуваної категорії, ми вважаємо за доцільне запропонувати авторський погляд та розуміти *під державним фінансовим контролем системну діяльність органів державної влади та спеціально створених ними органами, спрямовану на забезпечення законності, раціональності та ефективності управління державними фінансовими ресурсами, необоротними та іншими активами з метою упередження, виявлення та припинення правопорушень на підконтрольному об'єкті.*

Визначаючи особливості державного фінансового контролю у сфері обігу бюджетних коштів, необхідно враховувати специфіку бюджетних коштів, як економічної категорії. Поняття «бюджетні кошти» закріплено у чинному законодавстві як «належні відповідно до законодавства надходження бюджету та витрати бюджету». Відповідно до Бюджетного кодексу України надходженнями бюджету є «доходи бюджету (податкові, неподаткові та інші надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено законодавством України (включаючи трансферти, плату за надання адміністративних послуг, власні надходження бюджетних установ)), повернення кредитів до бюджету, кошти від державних (місцевих) запозичень, кошти від приватизації державного майна (щодо державного бюджету), повернення бюджетних коштів з депозитів, надходження внаслідок продажу/пред'явлення цінних паперів», а витратами бюджету – кошти, спрямовані на виконання бюджетних програм, передбачених відповідним бюджетом, надання кредитів з бюджету; розміщення бюджетних коштів на депозитах; придбання цінних паперів; погашення боргу [1]. Більш стисле тлумачення бюджетних коштів наведено у примітці до ст. 210 Кримінального кодексу України та визначено як «кошти, що включаються до державного бюджету і місцевих бюджетів незалежно від джерела їх формування» [2].

Отже, враховуючи зміст обох визначень категорії «бюджетні кошти», можна виокремити сукупність ознак, що їм притаманні, а саме:

- передбачені у складі доходів чи видатків державного або місцевого бюджету;
- заплановані до надходження (або витрачання) або вже надійшли на казначейський рахунок;
- заплановані до використання або вже перераховані відповідним розпорядникам чи одержувачам бюджетних коштів, відповідно до запланованих напрямів використання бюджетних коштів;
- розміщені на депозитах або шляхом придбання державних цінних паперів тимчасово вільні кошти єдиного казначейського рахунку та кошти валютних рахунків державного бюджету.

Водночас, при з'ясуванні змісту дефініції «державний фінансовий контроль у сфері обігу бюджетних коштів» необхідно обмежити сферу її застосування з врахуванням змісту терміну «обіг». Відповідно до наукових джерел під обігом коштів розуміється процес їх руху у готівковій та безготівковій формах [3, с. 218].

Враховуючи викладене, пропонуємо розуміння дефініції «державний фінансовий контроль у сфері обігу бюджетних коштів» як *системну діяльність органів державної влади та спеціально уповноважених ними органів, спрямовану на забезпечення законності, раціональності та ефективності обігу бюджетних коштів, орієнтовану на упередження, виявлення та припинення правопорушень на підконтрольному об'єкті*.

Запропоноване визначення досліджуваної дефініції дозволяє сформулювати ознаки державного фінансового контролю у сфері обігу бюджетних коштів як певного виду діяльності, а саме:

- визначеність суб'єктного складу органів, що здійснюють контроль – Держаудитслужба України, Рахункова палата України, суб'єкти, що опосередковано беруть участь у його здійсненні;
- перелік суб'єктів, діяльність яких підлягає контролю – суб'єкти господарювання, які отримують бюджетні кошти;

– предмет контролю – бюджетні кошти в процесі їх руху;

– мета контролю – контроль за виконанням державного бюджету і позабюджетних фондів, організацією грошового обігу, використанням кредитних ресурсів, станом державного внутрішнього і зовнішнього боргу, державних резервів, наданням фінансових і податкових пільг [4], спрямований на забезпечення законності, раціональності та ефективності обігу бюджетних коштів. Тобто основною метою державного фінансового контролю є: виявлення на підконтрольних об'єктах порушень принципів законності, ефективності, доцільності й економії при формуванні та використанні державних фінансових та матеріальних ресурсів, відхилень від прийнятих норм, стандартів на найбільш ранній стадії; попередження фінансових правопорушень; притягнення винних до відповідальності, забезпечення відшкодування заподіяних збитків; вжиття заходів щодо запобігання таким порушенням у майбутньому [5, с. 48];

– методи контролю – державний фінансовий аудит, інспектування, перевірку закупівель та моніторинг закупівлі.

Таким чином, державний фінансовий контроль у сфері обігу бюджетних коштів це, з одного боку, контроль держави за формуванням та ефективним використанням коштів державного бюджету та загальнодержавних цільових, позабюджетних фондів України, а з іншого – це контроль держави за дотриманням вимог чинного законодавства для забезпечення законності, раціональ-

ності та дотримання фінансової дисципліни в процесі формування, розподілу, володіння, використання та відчуження активів (*авт.* – коштів), що належать державі [6, с. 225].

Аналіз змісту законодавства, в якому врегульовано порядок здійснення державного фінансового контролю, а також праць науковців, які досліджували зазначений напрям, дозволяє сформулювати перелік його завдань, зокрема:

- сприяння реалізації державної фінансової політики, забезпечення своєчасного та повного виконання фінансових зобов'язань;
- сприяння збалансованості між дохідними джерелами та напрямками використання коштів відповідно до фінансових планів суб'єктів господарювання;
- виявлення внутрішніх резервів росту централізованих фінансових ресурсів;
- сприяння раціональному використанню наявних фінансових ресурсів [7, с. 43];
- організація і здійснення контролю за виконанням державного, місцевих бюджетів та бюджетів державних позабюджетних фондів за обсягами, структурою та цільовим призначенням;
- контроль за додержанням органами державної влади і державного управління, іншими суб'єктами фінансових правовідносин приписів щодо управління державними фінансами та сповіщення органів державної влади, державного управління про значні відхилення від них;
- визначення ефективності, результативності, економності, ефективності та доцільності витрачання бюджетних коштів і використання державної власності, грошових фондів, що належать державі або залишаються в суб'єкта фінансових відносин при здійсненні власних функціональних обов'язків у зв'язку з наданими податковими пільгами, отриманням державних кредитів чи позики під урядові гарантії;
- підвищення ефективної діяльності органів державної влади щодо захисту інтересів держави та її громадян шляхом посилення відповідальності цих органів та їх посадових осіб за виконання покладених на них обов'язків [7, с. 26] у сфері обігу бюджетних коштів;
- забезпечення надходжень до дохідної частини державного бюджету податкових, митних та інших платежів, що забезпечують формування дохідної частини державного бюджету;
- оцінка ефективності діяльності головних розпорядників бюджетних коштів;
- перевірка майнового стану та ефективності використання майна державними підприємствами та бюджетними установами;
- попередження відхилень від нормативних показників управління державними фінансами, що не дозволяють ефективно, законно та результативно управляти ними на державному рівні, з боку підприємств, установ та організацій, інших суб'єктів фінансових відносин;
- перевірка правильності ведення бухгалтерського обліку та складання звітності всіма підконтрольними установами;
- проведення заходів з метою підвищення фінансової дисципліни та виявлення резервів зростання публічних фінансових ресурсів;
- оцінювання якості надання адміністративних послуг органами державної влади і державного управління, іншими суб'єктами фінансових відносин, здійснення функцій контролю і нагляду за станом виконання завдань, відповідно до чинного законодавства;
- визначення шляхів оптимізації норм управління державними фінансами та розробка уніфікованих стандартів для системи контролю державних фінансів [8, с. 478].

Такий розгалужений перелік завдань державного фінансового контролю у сфері обігу бюджетних коштів дозволяє забезпечення досягнення мети, що постає перед ним. Реалізації перерахованих вище завдань сприяє низка функцій, що визначаються інтересами суспільства та полягають у сприянні державі здійснювати безперервне спостереження і перевірку діяльності на об'єктах управління, виявляти причини порушення законодавства, керувати процесом розподілу й споживання суспільного продукту і використання фінансових ресурсів [9, с. 13]. Власне через функції проявляється сутність державного фінансового контролю у досліджуваній сфері при його практичному застосуванні. Вони розкривають сукупність економічних взаємовідносин між суб'єктами контролю (державними органами влади, юридичними та фізичними особами) з приводу здійснення контрольних заходів в частині забезпечення функціонування суб'єктів господарювання та ефективного використання бюджетних коштів [5, с. 41].

У сучасній науці відсутня єдність у визначенні переліку функцій, притаманних державному фінансовому контролю, тому вбачаємо за доцільне навести існуючі погляди вчених на дану проблематику. До функцій державного фінансового контролю відносять:

– аналітична – аналіз, вивчення виконання чинного законодавства в частині використання коштів державного бюджету; виявлення відхилень у формуванні доходів і витрат суб'єкта фінансової діяльності, відхилень в сфері фінансової діяльності державних інститутів (міністерств, відомств, інших органів); аналіз причин відхилень (дослідження фактів, які спричинили те чи інше відхилення, виявлення винних осіб);

– інформаційна – інформація, отримана внаслідок його здійснення, має стати основою для ухвалення необхідних управлінських рішень і вжиття заходів реагування відповідно до встановлених державою норм, які забезпечать належне функціонування суб'єкта господарювання відповідно до встановлених державою норм;

– профілактична – виявлення фактів та умов, що сприяють порушенню норм і стандартів, встановлених законами та нормативно-правовими актами; встановлення осіб, винних у фінансових порушеннях та притягнення їх до відповідальності; сприяння ліквідації випадків недотримання суб'єктами, які залучені до обігу бюджетних коштів, вимог чинних нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у цій сфері. Подальше усунення виявлених причин і умов з метою недопущення нових протиправних дій, зниження їхнього рівня в суспільстві;

– мобілізуюча – усунення суб'єктами господарювання наслідків допущених порушень, умов, що їм сприяли, та розробка організаційно-правових заходів щодо недопущення порушень на інших об'єктах державного регулювання [10, с. 50-51] та запозичення позитивного досвіду у сфері контролю обігу бюджетних коштів в діяльності підконтрольних установ;

– коригувальна – забезпечує розробку пропозицій щодо усунення виявлених порушень фінансово-господарської діяльності підприємств і організацій, інших суб'єктів контролю, а також в процесі формування й виконання бюджету;

– правоохоронна – є засобом забезпечення законності дій посадових осіб і громадян; пов'язана з притягненням до юридичної відповідальності, а також застосуванням до посадових осіб і громадян, винних у недоліках та порушеннях, заходів державного або громадського впливу [11, с. 11]. Вона спрямована на припинення неправомірних дій посадових осіб і громадян, винних у недоліках і порушеннях;

– виявлення відхилень – установа відхилень у виконанні законів у частині використання засобів державного бюджету; відхилення у формуванні доходної частини й використанні видаткової частини бюджету; відхилення в сфері фінансової діяльності міністерств, відомств, підприємств і організацій, що беруть участь в обігу бюджетних коштів;

- аналіз причин відхилень – дослідження фактів, що визначили те або інше відхилення, установа персоналії, відповідальних за відхилення [12, с. 14-15].

Незважаючи на те, що серед функцій їх визначають цілу низку, існує думка, з якою ми погоджуємось, що державний фінансовий контроль, зокрема, у сфері обігу бюджетних коштів, найповніше розкриває свою сутність через такі функції як: інформаційну, профілактичну та мобілізуючу [5, с. 40].

При проведенні державного фінансового контролю використовують певні форми, під якими розуміють сукупність способів конкретного вираження та організації контрольних дій, спрямованих на виконання функцій контролю; об'єднання окремих методів, підібраних залежно від цілей, яких слід досягти контролем [13].

Науковці виокремлюють декілька основних форм державного фінансового контролю відповідно до часу проведення контрольних дій відносно до процесів формування і використання бюджетних коштів, а саме: попередній (превентивний), поточний (оперативний) та подальший (наступний, ретроспективний). Попередній контроль проводиться на стадії організації, вивчення та затвердження проекту формування та використання бюджетних коштів. Він проводиться на постійній основі і спрямований на попередження можливого використання державних фінансових ресурсів незаконним, нераціональним чи неефективним способом. Дана форма контролю здійснюється шляхом перевірки законності операцій і ефективності прогностичних розрахунків на етапі планування й організації адміністративних заходів та передують реалізації намірів управлінської одиниці, включаючи взяття зобов'язань щодо витрачання матеріальних ресурсів. Завданням попереднього контролю в першу чергу є попередження порушень та недопущення незаконних, недоцільних, необґрунтованих та неефективних витрат [7, с. 37].

Поточний контроль є засобом оперативного систематичного контролю, який проводиться в процесі виконання фінансових операцій з приводу формування та використання державних ко-

штів органами державної влади, юридичними та фізичними особами на основі відповідної інформації, що міститься у первинних документах, оперативному бухгалтерському обліку, інвентаризаційних актах та помічена при візуальному спостереженні.

Подальші контрольні заходи здійснюються за підсумками проведених господарських операцій, де об'єктом є державні фінанси, та проводиться органами державної влади, юридичними та фізичними особами [14, с. 12]. Він передбачає інспектування фактів допущених порушень, проводиться після вчинення господарських операцій і є контролем з встановленою періодичністю або в разовому порядку з метою перевірки звітів, систематизованих записів, підтверджуючих документів і оцінки діяльності об'єктів контролю. Завданням цього контролю є перевірка законності, повноти, своєчасності та ефективності господарських операцій [7, с. 37].

Справедливим є твердження, що державний фінансовий контроль у сфері обігу бюджетних коштів, зокрема, за бюджетними видатками, повинен полягати не лише у фіксації фактів привласнення та використання бюджетних коштів, а й у підтвердженні досягнення необхідної мети шляхом наголошення на ефективності управлінських рішень щодо раціонального використання коштів [15, с. 287]. При цьому, державний фінансовий контроль у практичному аспекті переважно застосовується як засіб силового впливу на суб'єкти господарювання та суспільні відносини, тобто використовується здебільшого «каральна» і «регулююча» функції контролю. Раніше це слугувало певною мірою стримуючим фактором стосовно недопущення порушень у фінансовій сфері, але наразі у ринкових умовах розвитку економіки силові методи не мають відповідного впливу на господарюючі суб'єкти. Застарілим та неефективним є підхід – «контроль заради контролю». На цьому етапі розвитку він тільки створює умови виникнення кризових явищ у різних областях економіки [14, с. 16].

Висновки. Підсумовуючи, можна дійти висновку, що державний фінансовий контроль у сфері обігу бюджетних коштів - це системна діяльність органів державної влади та спеціально уповноважених ними органів, спрямована на забезпечення законності, раціональності та ефективності обігу бюджетних коштів, орієнтована на упередження, виявлення та припинення правопорушень на підконтрольному об'єкті.

Державний фінансовий контроль у сфері обігу бюджетних коштів характеризується певними особливостями та має ознаки як певного виду діяльності: визначеність суб'єктного складу органів, що здійснюють контроль; перелік суб'єктів, діяльність яких підлягає контролю; предмет контролю; мета контролю; методи контролю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бюджетний кодекс: Закон України від 08 лип. 2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
3. Проць І.М. Грошова емісія і грошовий обіг: поняття та сутність. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2021. Вип. 67. С. 215-219.
4. Митна енциклопедія: У двох томах. Т. 1/: Редкол.: ... І.Г. Бережнюк (відп. ред.) та ін. – Хмельницький: ПП Мельник А.А., 2013. 472 с. (Митна справа в Україні. Т. 22).
5. Ковалів М.В., Єсімов С.С., Проць І.М., Лозинський Ю.Р. Правове регулювання фінансового контролю в Україні: навч. посіб. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 267 с.
6. Бедринець М.Д. Розвиток державного внутрішнього фінансового контролю в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Економіка і менеджмент. 2015. № 10. С. 224–227.
7. Піхоцький В.Ф. Система державного фінансового контролю в Україні: концептуальні засади теорії та практики. Дис. ... д-ра екон. наук. Спеціальність: 08.00.08. Львів, 2015. 530 с.
8. Петричук М.В. Поняття та основні завдання державного фінансового контролю. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 11. С. 476–479.
9. Хмельков А.В. Державний фінансовий контроль: навч. посіб. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. 549 с.
10. Міщенко Д.А. Державний фінансовий контроль як умова ефективного функціонування податкової системи. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2023. № 3 (38). С. 49–54

11. Державний фінансовий контроль у публічному управлінні: навч. посібн. / Колектив авторів; за ред. В.М. Русіна та Б.С. Шулюк. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2018. 214 с.
12. Романченко Ю.О. Фінансовий контроль в бюджетних та фінансових установах: навч. посіб. Полтава : ФОП Крюков, 2012. 344 с.
13. Гупаловська М.Б. Нові підходи до класифікації державного фінансового контролю. *Ефективна економіка*. 2015. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4523>.
14. Колпакова А. Державний фінансовий контроль на сучасному етапі: огляд концептуальних засад. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. Vol. 2, No. 1, 2023, pp. 9–18.
15. Попович С. Контроль за використанням державних коштів. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2023. № 3. С. 285–290.